

DJKT.
ČINOHRA

Alena Zemančíková

SAMÝ VŘESK A TŘESK

Nalijme si čistého Smetany!

SAMÝ VŘESK A TŘESK

rozhlasová reportážní sonáta o třech větách s předehrou a dohrou

Úprava **Apolena Veldová, Zdeněk Janál, Libor Stach**

Režie **Libor Stach**

Dramaturgie a výběr hudby **Vojtěch Frank**

Střih a zvuková režie **Ondřej Franěk** (Český rozhlas Plzeň)

Záznam **Jan Hřivňák, Tomáš Kučera, Petr Šolc, Libor Stach**

Osoby a obsazení

Eliška Krásnohorská **Apolena Veldová**

Mladý muž **Matyáš Greif**

Bedřich Smetana **Marek Mikulášek**

Kateřina, jeho žena **Jana Ondrušková**

Jan Strakatý **Michal Štěřba**

Kníže Thun **Josef Nechutný**

František Rieger **Zdeněk Hruška**

Vašnosta kritik **Jaroslav Matějka**

Profesor Mužák **Martin Stránský**

Otakar Hostinský **Miloslav Krejsa**

sl. Klára **Nicole Tisotová**

sl. Kritička **Eliška Vocelová**

sl. Udavačka **Kamila Šmejkalová**

sl. Riegerová **Andrea Mohylová**

Otilie Sklenářová-Malá **Zuzana Ščerbová**

Zpěváci **Michal Bragagnolo, Ivana Veberová**

v ostatních rolích členové DDD a další

Hudbu nahráli

Michal Bragagnolo a Ivana Veberová (zpěv), **Maxim Averkiev a Vojtěch Frank** (klavír)

Použitá hudba

Fryderyk Chopin: Etuda op. 10, č. 3 | Franz Schubert: Scherzo č. 1, D. 593 | Bedřich Smetana: Braniboři v Čechách (úvod), Čertova stěna (úvod), Dalibor (úvodní sbor), Dvě vdovy (árie Karolíny), Hubička (duet Lukáše a Vendulky), Klavírní trio g moll, Louisína polka, Má vlast (Vyšehrad, Vltava), Naším děvům, Ouvertura c moll, Prodaná nevěsta (předehra, úvodní sbor Proč bychom se netěšili, polka), Smyčcový kvartet č. 1 „Z mého života“, Tajemství (předehra), Tři salónní polky (Polka E dur), Viola (arioso Violy)

Premiéra 20. prosince 2024 na podcastovém kanálu činohry DJKT – Podtext.

ROZHOVOR S AUTORKOU HRY ALENOU ZEMANČÍKOVOU

Proč si myslíte, že je dnes důležité vyprávět příběh Bedřicha Smetany?

Je to příběh člověka s velkým talentem, s pozoruhodným intelektem, člověka, který je oddán svému umění, ale cítí také společenskou zodpovědnost. Skladatele národní hudby z něj neudělal Zdeněk Nejedlý, Smetana jím už byl z vlastního rozhodnutí. Jeho osobnost a talent se objevily na scéně jako zázrakem. Celou svou bytostí byl výrazem své doby.

Jaký byl Váš dosavadní pohled na Bedřicha Smetanu a Elišku Krásnohorskou?

Bedřicha Smetanu jsem měla vždycky ráda, už v 80. letech, kdy jsem se živila jako knihkupecká příručí, jsme s kolegyní rády přehrávaly gramofonovou desku s jeho polkami. Reproduktoř byl vystrčený před obchod a lidé vcházeli dovnitř a ptali se, co to hrajeme, že to je pěkné. Poslouchat *Mou vlast na zahájení Pražského jara* byla u nás doma samozřejmost, během přenosu se vždy setmělo a Tábor a Blaník už zněly z tajemného šera dávnověku. Elišku Krásnohorskou jsem si oblíbila díky literární historičce a své kamarádce Libuši Heczkové, která mi ji ukázala optikou moderní literární vědy a feminismu. Ukázala mi ji jako neobyčejně odvážnou kritičku. Smetana měl štěstí, že ji potkal – a pro ni byla léta spolupráce s ním, i přes jeho hluchotu a trapné okamžiky z ní vyplývající, umělecky nejšťastnější dobou (a byla opravdu mladá, v roce jeho smrti jí bylo 37 let.)

Co Vás překvapilo při studiu dokumentů Smetanova života?

Jeho velký cit pro umění všeho druhu a jeho kritický smysl už od mládí. V jeho plzeňských studentských denících jsou okouzující momenty, kdy si zapisuje třeba silný dojem z návštěvy kláštera v Plasích, aniž by kdy slyšel jméno Santini. A taky jsou tam vtipné glosy na dryáčnická divadelní představení a na – jak bychom dnes řekli – všelijaké komerční pasti na diváky. Jeho kritiky pro *Národní listy* Smetanův přirozený talent a cit rozvíjejí ve smyslu většího vzdělání a lepšího přehledu, jeho postřehy jsou stále trefné.

Čím si Vás Smetana nejvíce získal a v čem jste se s ním naopak nedokázala ztotožnit?

Získal si mě svým radostným, pozitivním přístupem k životu, smyslem pro humor, hravostí, bezpředsudečností ve věcech kumštu. Při četbě jeho deníků a korespondence mi ho bylo líto pro jeho až trýznivou potřebu lásky (i tělesné), která u něj nesnesla odkladu, takže se ztrapňoval a v případě druhého manželství přivedl do neštěstí sebe i manželku Betty. Nebyla to ale jen jeho vina, lidé jeho doby byli svázáni měšťanskými konvencemi, proti nimž se Smetana explicitně nebouril (jako Neruda), které mu ale působily životní a citové těžkosti. Strašně mi je líto smrti jeho tří dětí i první ženy Kateřiny: to muselo být strašně. Zajímavé a sympatické mi na něm připadá i to, že nebyl nijak zvlášť nábožensky založený, že to byl tělem i duší člověk pozemského života. Neztotožňuji se s ním v mnohém, ale soucítím s ním snad ve všem.

Foto: Bob Pacholík

ALENA ZEMANČÍKOVÁ (*1955)

Česká dramatička, dramaturgyně, kritička a literární redaktorka. Absolventka pražské DAMU. V devadesátých letech dramaturgyně Západočeského divadla v Chebu. Od roku 1997 úzce spolupracuje s Českým rozhlasem coby literární redaktorka a dramaturgyně, později se stala vedoucí kulturní redakce. Na svém kontě má řadu původních her a dramatizací. Vznik hry Samý vřesk a třesk byl inspirován příběhem vzniku nedokončené opery Viola.

Rozhlasová hra vznikla v rámci Roku české hudby 2024, v němž si připomínáme 200 let od narození Bedřicha Smetany. Do oslav Roku české hudby se zapojily všechny čtyři soubory Divadla J. K. Tyla v Plzni. V tomto případě se jedná o koprodukční projekt souborů činohry a opery.

K POSLECHU NA:

djkt.eu/podcasty

Vyrobilo Divadlo Josefa Kajetána Tyla, příspěvková organizace, za finanční podpory MK ČR a Plzeňského kraje. Zřizovatelem divadla je statutární město Plzeň. Ředitel DJKT doc. MgA. Martin Otava, Ph.D., šéfka činohry Apolena Veldová, šéf opery MgA. Jiří Petrdlík, Ph. D.

Program připravil Vojtěch Frank a Libor Stach za grafické spolupráce Miroslava Herejka. Veškerá práva k provozování tohoto díla zastupuje Divadlo J. K. Tyla v Plzni. Děkujeme společnosti Supraphon a.s. za laskavé poskytnutí nahrávek z oper Braniboři v Čechách, Čertova stěna a Tajemství.

Premiéra koprodukčního projektu souborů činohry a opery proběhla 20. prosince 2024 na podcastovém kanálu činohry DJKT s názvem Podtext.